

راه های مبارزه با کشف حجاب در جامعه ایران در اندیشه مقام معظم رهبری (حفظه الله)

معصومه سعیدی

چکیده

حجاب و پوشش یکی از مهم ترین ارزش های فرهنگ اسلامی و بومی مردم سرافراز ایران می باشد. حجاب از سنگرهای خط مقدم مبارزه با تمدن منحط غرب است. مساله کشف حجاب نیز بدون شک یکی از آثار زیانبار شبیخون فرهنگی دشمنان انقلاب اسلامی است. اما نکته مهم در مقابله با کشف حجاب عدم نگرش سطحی و مقطعی به این مساله بدون شناخت لازم از ماهیت و پیشینه این معضل می باشد. بهره مندی از اندیشه های عمیق و کاربردی امام خامنه ای (مد ظله العالی) که با پشتوانه بالاترین مقام اجرایی کشور و مرجعیت دینی مهم ترین انقلاب و نظام اسلامی همراه است، بهترین منبع برای شناخت راهکارهای مقابله با این طوفان و تهاجم فرهنگی دشمنان می باشد. پژوهش حاضر با روش توصیفی-تحلیلی و بررسی اندیشه های مقام معظم رهبری به این موضوع پرداخته است. یافته ها نشان می دهد در اندیشه معظم له برجسته شدن بعد انسانی و معنوی، امنیت و آرامش، سلامت جسمی و روحی، دستیابی به رشد و کمال زن از مهم ترین عوامل موثر بر حجاب و عفاف و کرامت زن می باشد.

واژگان کلیدی : حجاب، کشف حجاب، رهبر معظم انقلاب ، کرامت زن، امر به معروف و نهی از منکر

مقدمه

خدای متعال با آفرینش انسان در بهترین تقویم به خود آفرین گفت و به انسان کرامت بخشید و به عنوان خلیفه الله به او حق انتخاب و اختیار داد و ابزارهای فراوانی برای کسب معرفت و درک حقیقت برای طی طریقت به سوی سعادت به او عطا کرد و سعادت انسان را درایمان و پایبندی عملی بوه شریعت و رسالت اعلام نمود. هر نوع تخلف و کناره گیری و بی اعتنائی به این برنامه باعث آسیب های جدی در زندگی و محروم شدن از کمال انسانی و سقوط در پرتگاه ابدی است. خالق رحیم از ظرافتها و استعدادهای زن و مورد آگاه است و برای شکوفا و ثمره بخش کردن آن و رفع نیازهای انسان راه را از چاه برایش هویدا ساخته است. زن در نظام خلقت نقش برجسته و بینظیری دارد و برای ایفای موفق آن باید لوازمی را هم خود او و هم مردان مراعات کنند. بنابر فرموده رسول خدا (ص) زن ریحانه است و نگهداری از ریحانه شرایط خاص خود را دارد تا هم با طراوت بماند و هم طراوتبخش محیط باشد. خالق هستی تولید و تربیت نسل سالم بشر را به عهده زن گذاشته که وظیفه حساس، سنگین و مهمی است و منزلت آن تا جایی است که بهشت را زیر پای مادران قرار داده است. یکی از مهمترین لوازم حفظ این جایگاه و عامل مهم موفقیت در انجام این مأموریت سرنوشت ساز پایبندی زن به حجاب و عفاف است در حالی که ابلیس این دشمن سرسخت سعادت انسان به دنبال ایجاد برهنگی، بی بندوباری و ولنگاری و در نتیجه تخریب بنیان خانواده و عفت عمومی و عدم دستیابی انسان به سعادت است. امروز شاهدیم که تحمیل فرهنگ شیطانی، شخصیت و کرامت زن را در جوامع غیرمسلمان به سقوط کشانده بلکه جوامع اسلامی را هم آشفته و بنیانهای خانواده را متزلزل کرده است.

رعایت حجاب و عفاف عاملی مهم برای پایداری شخصیت و کرامت زن است که ریشه در گزاره های قرآن کریم دارد. آشنایی با معارف قرآن مقدمه فرهنگسازی مناسب برای ایجاد زندگی عقیفانه در جامعه اسلامی میباشد. لذا در این مقاله با بهره مندی از اندیشه های عمیق و کاربردی و قرآنی امام خامنه ای (مدظله العالی) که با پشتوانه بالاترین مقام اجرایی و مرجعیت دینی مهمترین انقلاب و نظام اسلامی را از گرداب های سهمگین روزگار با بیشترین دشمنیها حکیمانه اداره کرده است، در این زمینه بسیار کارساز و راهگشا خواهد بود. از این رو پژوهش حاضر با بهره مندی از آیات قرآن کریم و بیانات امام خامنه ای محورهای مهم را برای مقابله با کشف حجاب در جامعه اسلامی ایرانی بررسی نموده است.

پیشینه پژوهش

بر پایه مطالعات انجام شده در منابع و مقالات مختلف مشخص شد که مقوله تأثیر حجاب و عفاف بر شخصیت زن یکی از مهمترین مباحث در حوزه اجتماعی است که منابع زیادی اعم از کتاب و مقاله در این حوزه تدوین شده است. اما پیرامون راهکارهای مقابله با کشف حجاب معدود آثاری در سطح علمی تخصصی تدوین شده است که بیشتر آن را میتوان به عنوان پیشینه عام این پژوهش بیان نمود.

۱) مساله حجاب استاد مطهری که در این کتاب به بررسی حجاب از جمله فلسفه آن از نگاه اسلام پرداخته و آن را موجب آرامش روانی زن، استحکام پیوند خانوادگی و استواری اجتماع و همچنین حفظ ارزش و احترام واقعی زن دانسته و به شبهاتی روز حق آزادی و عامل رکود فعالیتهای اجتماعی زنان به دلیل پوشیدگی زنان پاسخ گفته است.

۲) امیرحسین بانکی پور فرد سخنرانیها و پیامهای آیت الله خامنه ای را در باره زنان و حجاب و عفاف در سبک زندگی ایرانی جمع آوری کرده است. او سخنان رهبر معظم انقلاب از آغاز پیروزی انقلاب تا سال ۱۳۹۲ پیرامون حجاب را جمع آوری نموده است. نام این کتاب ((حجاب و عفاف در سبک زندگی ایرانی اسلامی)) است. این کتاب در سه فصل و با عناوین عفت و حیا، روابط زن و مرد، حجاب و پوشش چاپ شده است.

۳) حجاب از دیدگاه قرآن و سنت به قلم ((فتحیه فتاحیزاده)) در این کتاب به مباحث فقهی و هم چنین به تبیین آیات حجاب پرداخته و حدود پوشش و موارد استثنا را بیان کرده است و همچنین عوامل بدحجابی و بیحجابی شیوه دستیابی به پوشش مورد نظر اسلام را بحث کرده است. ترویج عفاف و حجاب در خانواده و نقش آن در کاهش آسیب های اجتماعی را بررسی کرده است. او نتیجه می گیرد که ترویج حجاب و عفاف همانطور که در تنظیم روابط بین مرد و زن در خانواده نقش بسزایی دارد در تنظیم روابط همه افراد در جامعه نیز مرثر بوده و عامل پاسداری ارزش های انسانی و مقابله با شیخون فرهنگی و کاهش چشمگیر آسیب های اجتماعی می شود.

مفهوم شناسی

الف: حجاب در لغت و اصطلاح

حجاب در لغت از ریشه ((ح ج ب)) چنین معنا شده است :

(۱) العین می نویسد : ((الحجاب ما حجب به شی عن شی)) (فراهیدی ۱۴۰۵ ، ج ۳ ، ص ۸۶) حجاب آن است که به واسطه آن چیزی از چیزی پوشیده می شود.

(۲) در مجمع البحرین آمده است :

((الحجاب کل ما حال بین الشیین)) (طریحی ، ۱۳۷۵ ، ج ۲ ، ص ۳۴)

هر آنچه میان دو چیز حایل شود، حجاب است.

(۳) این لغت در التحقیق فی کلمان القرآن به صورت کامل تری معنا شده است. ((الحجاب هو الحائل الحاجز المانع عن تلاقی شیئین أو أثرهما، سواء كانا مادیین أو معنویین أو مختلفین، و سواء كان الحاجب مادياً أو معنوياً)) (مصطفوی، ۳۱۱۴: ج ۱، ص ۳۱۳)

یعنی حجاب، حایل میان دو چیز است که مانع برخورد آن دو یا اثرگذاری آن دو بر یک دیگر می شود. فرقی نیست این دو مادی باشند یا معنوی، یا یکی مادی و دیگری معنوی و آن مانع هم ممکن است مادی یا معنوی باشد.

با توجه به نظر لغت دانان مفهوم حجاب دو معنای متمایز دارد: (۱) جدا کردن (۲) مرز گذاشتن و فاصله انداختن بین دو چیز میباشد .

معنای اصطلاحی حجاب بیشتر در فقه در کتاب صلوٰه ذیل باب لباس نمازگزار بحث شده است. البته در میان فقها به جای حجاب ستر متداول است. آیت الله خامنه ای در جواب استفتا می فرماید: بر زنان واجب است در

نماز تمام بدن و موی خود را به جز صورت به مقداری که شستن آن در وضو واجب است و دستها تا مچ و پاها تا مفصل با پوششی که کاملاً بدن را میپوشاند، بپوشانند و در حضور نامحرم پاها را نیز باید بپوشانند. (رساله اجوبه الاستفتاءات، ص ۳۳)

اصل حجاب، ضروری دین محسوب است و بی اعتنایی به اصول حجاب و عدم رعایت آن معصیت و گناه است.

ب: عفاف در لغت و اصطلاح

العین در باب عفاف می نویسد :

((خودداری از آنچه حلال نیست)) (فراهیدی، ۳۰۴۳: ج ۳، ص ۳۱)

راغب اصفهانی نیز بیان می دارد : ((عفت به وجود آمدن حالتی برای نفس است که به وسیله آن از غلبه شهوت جلوگیری می شود)) (راغب اصفهانی ، ص ۵۷۳)

و در اصطلاح عفاف فضیلتی اخلاقی است که شکل گیری آن در درون آدمی موج کنترل شهوات و تمایلات نفسانی می گردد. در بحث تفاوت حجاب با عفاف باید گفت که حجاب یک تکلیف و حکم شرعی است، حال آن که عفاف فضیلتی اخلاقی است. ضمن آنکه از آنجا که عفاف امری ذاتی و حالتی درونی است، جنسیت بردار نیست و زن و مرد هر دو مصداق آن هستند در حالی که حجاب مرد و زن تفاوت دارد و احکام خاص دارند.

(۲) حل مشکل بد حجابی در ادارات دولتی

یکی از راه کارهای حل موضوع کشف حجاب رعایت کردن مر قانون حجاب در ادارات دولتی می باشد. چرا که ادارات دولتی که مجری قانون می باشند اگر تخلف کنند بلا شک در سطح جامعه به کشف حجاب منجر خواهد شد.

مقام معظم رهبری (زید عزه) در این باره فرمودند :

((در ادارات، خیلی از این خانمها هستند که شما اول باید مراقبت کنید، ترتیبی برای وضع حجابشان بدهید. یعنی مقید باشند به این که حجابشان را حفظ کنند... در محیط کار، رفتارهای جلف زن و مرد نباید وجود داشته باشد. شما اگر در محیط کارتان این رفتارها را مواظبت کنید، کار، بهتر و روانتر انجام می گیرد. مشکل بدحجابی، شاید صدی پنجاه، صدی شصتیش، همین طور حل می شود. این را بعید ندانید. غرض، محیط را محیط دینی کنید.)) (بیانات در دیدار با هیات دولت ۱۳۷۲/۵/۷)

(۳) برخورد با توهین کنندگان به حجاب

مقام معظم رهبری (زید عزه) در این باره می فرماید :

((در محیط دانشگاهها، خانمهای دانشجو و استاد باید بکوشند روحیه و فرهنگ اسلامی را ترویج کنند. اجازه ندهید به کسانی -اگر خدای نکرده در دانشگاههای کشور هستند- که نسبت به حجاب اسلامی یا زنان و دانشجویان دخترِ مسلمان بی احترامی کنند. اجازه ندهید که اینها بتوانند افکار فاسد را منتشر کنند.)) (بیانات در تاریخ ۱۳۷۱/۹/۲۵)

(۴) تذکر لسانی و امر به معروف و نهی از منکر

تذکر لسانی شیوه ای است که می تواند فریضه امر به معروف و نهی از منکر را به شکل جامع در کشور احیا و در کاهش معضلات اجتماعی موثر واقع شود. امر به معروف و نهی از منکر یک فراخوان عمومی است و استفاده از تذکر لسانی در احیای این فریضه مهم نقش چشم گیر و راه گشایی دارد. اگر فریضه امر به معروف و نهی منکر

از طریق تذکر لسانی در جامعه ترویج داده شود می‌توان گفت جامعه با استفاده از یک روش ساده به یک فرهنگ غنی و سالم دست پیدا کرده است.

با گسترش امر به معروف و نهی از منکر به واسطه تذکر لسانی هم جلوی گناه گرفته می‌شود و هم این دو واجب شرعی بدون درگیری و فشار و برخوردهای اجتماعی انجام شده است.

تأثیر تذکر لسانی در اغلب موارد زمانی موثر واقع می‌شود که همراه با مدارا و محبت باشد. مقام معظم رهبری (زیدعزه) در این ارتباط می‌فرماید:

(([در برخورد با مشکل بدحجابی] گفتن و تذکر دادن، خوب است. چه اشکال دارد با اخلاق خوب تذکر دهند؟ دیروز حدیثی را برای جمعی می‌خواندم که آمر به معروف و ناهی از منکر باید خودش به آنچه دارد امر و نهی میکند، هم عالم باشد و هم عامل. «رفیق لمن یأمر و رفیق لمن ینهی»؛ با رفیق و مدارا امر و نهی کند. امر و نهی، یعنی دستور دادن - بکن، نکن - غیر از تمنا کردن است؛ اما همین را با رفیق، - نه با خشونت - انجام دهد. به نظرم این طوری باید عمل شود.)) (بیانات در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۲۲)

مقام معظم رهبری (زیدعزه) تأثیر تذکر لسانی را در اغلب قریب به تمام موارد در بین مردم قطعی می‌داند. و ترک این واجب به بهانه عدم احتمال تأثیر را جایز نمی‌دانند و می‌فرمایند:

((نهی از منکر برای مردم، فقط زبانی است. البته برای حکومت، این‌طور نیست. اگر منکر بزرگی باشد، برخورد حکومت احیاناً ممکن است برخورد قانونی و خشن هم باشد؛ لیکن نهی از منکر و امر به معروفی که در شرع مقدس اسلام هست، زبان است؛ «أما هی اللسان». تعجب نکنید. من به شما عرض می‌کنم که تأثیر امر و نهی زبانی اگر انجام گیرد از تأثیر مشت پولادین حکومتها بیشتر است. من چند سال است که گفته‌ام امر به معروف و نهی از منکر. البته عده‌ای این کار را می‌کنند؛ اما همه نمی‌کنند. همه تجربه نمی‌کنند، می‌گویند آقا چرا اثر نمی‌کند؛ تجربه کنید. منکری را که دیدید، با زبان تذکر دهید. اصلاً لازم هم نیست زبان گزنده باشد و یا شما برای رفع آن منکر، سخنرانی بکنید. یک کلمه بگویید: آقا! خانم! برادر! این منکر است. شما بگویید، نفر دوم بگوید، نفر سوم بگوید، نفر دهم بگوید، نفر پنجاهم بگوید؛ کی می‌تواند منکر را ادامه دهد؟

البته به شما بگویم عزیزان من! منکر را باید بشناسید. چیزهایی ممکن است به نظر بعضی منکر بیاید؛ در حالی که منکر نباشد. باید معروف و منکر را بشناسید. واقعاً باید بدانید این منکر است. بعضی گفته‌اند که باید احتمال تأثیر وجود داشته باشد. من می‌گویم احتمال تأثیر همه جا قطعی است؛ مگر در نزد حکومت‌های قلدر، قدرتمندان و سلاطین. آن‌ها ایند که البته حرف حساب به گوششان فرو نمی‌رود و اثر نمی‌کند؛ اما برای مردم چرا. برای مردم، حرف اثر دارد. بنابراین، پاسخ من این شد که بهترین روش برای شما که از من سؤال کردید، «زبان» است))

(بیانات در تاریخ ۱۳۷۷/۲/۲۲)

نتیجه گیری

بر اساس منظومه فکری امام خامنه ای (زیدعزه) که ریشه عمیق در فرهنگ و معارف قران دارد روشن می شود که برای برجسته شدن بعد انسانی و معنوی زن ، ایمان و عمل صالح لازم است که عفاف و حفظ حریم با نا محرمان از لوازم مهم آن است. در حالی که فرهنگ منحط غربی زن را در حد یک کالا برای اطفای شهوت شهوت رانان تنزل می دهد.

و باید دانست زن به عنوان انسان محترم با حفظ حجاب و عفاف می تواند به آزادی های مشروع خود برسد و حضور و فعالیتش در اجتماع با کم ترین آسیب باشد. ادعای غربی ها در مورد آزادی های زنان جز فریب و خیانت به کرامت زن و اسارت او در دست مردان شهوات ران نیست. حفظ حجاب زن در برابر قدرت جسمانی و روحیه تهاجمی مردان به خصوص بیمار دلان و آزار آنان امنیت می بخشد. و بنیان های خانواده را محکم تر می سازد. از این رو باعث طهارت قلب و سلامت روح و جسم زن خواهد شد و زن سالم می تواند کانون خانواده را گرم و مستحکم و نسل سالم را تربیت نماید. و حضور و فعالیت او در جامعه باعث پیشرفت و تعالی ارزش های انسانی و آسمانی اش گردد. در مقابل بی عفتی و کنار گذاشتن حجاب موجب بروز انواع بیماری های جسمانی برای زنان و فروپاشی خانواده خواهد شد.

فهرست منابع

قرآن کریم

- تارنمای دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری. *Khamenei.ir*
- طبرسی، مجمع البیان، تهران، قم، مؤسسه النشر الاسلامی، چاپ اول، ۱۴۱۹ق
- طریحی، فخرالدین بن محمد، مجمع البحرین، دارالکتب العلمیة، چاپ اول، ۱۴۰۵ق.
- فراهیدی، احمد بن خلیل، العین، دارالکتب العلمیة، چاپ اول، ۱۴۱۶ق.
- کلینی، ابوجعفر محمد بن یعقوب بن اسحاق، کافی، تهران، دارالکتب الاسلامیه، چاپ اول، ۱۴۱۲ق.
- محمد حسین، طباطبائی، المیزان فی تفسیر القرآن، تهران، دارالعلم، چاپ تهران، ۱۴۱۷ق.